

4.1 Forslag til DN's position ift. etablering af tre nye nationalparker

Introduktion og hovedbudskab

Regeringen har i deres regeringsgrundlag lagt op til, at der kan etableres tre nye nationalparker, og Naturstyrelsen har iværksat en indledende afsøgning af potentielle områder.

I lyset af regeringsgrundlaget og det igangsatte arbejde i Naturstyrelsen vurderes det nødvendigt, at HB beslutter DN's tilgang til etablering af nye nationalparker.

Forslag til DN's position:

DN's holdning til etablering af nye nationalparker

- Med den nuværende nationalparkmodel ønsker DN ikke, at der etableres flere nationalparker. Selvom natur og biodiversitet er en central del af nationalparkernes formål, er naturen i nationalparkerne ikke bedre beskyttet i nationalparkerne end udenfor nationalparkerne.
- DN mener, at regeringen burde prioritere andre naturindsatser, der gør en større forskel for biodiversiteten, herunder at komme videre med de planlagte naturnationalparker, udlægge mere urørt skov, indføre en naturlov mv.

DN's position hvis regeringen beslutter at gå videre med etableringen af flere nationalparker

- DN vil gå konstruktivt ind i arbejdet og forsøge at få indflydelse på placering, udformning mv., med fokus på at sikre mest mulig fokus på natur og biodiversitet i nationalparkerne.
- DN vil fremhæve behovet for, at nye nationalparker planlægges og etableres, så de kan styrke biodiversiteten, f.eks. ved at det fra start besluttet, at der etableres en eller flere naturnationalparker indenfor nationalparken, at der afsættes flere midler til at iværksætte naturgenopretningstiltag, forvaltning af naturarealer samt til udtagning af produktionsskov og landbrugsjord i nationalparkerne.

DN's position ift. til de eksisterende nationalparker

- DN arbejder for at fremme tiltag, der kan styrke biodiversiteten i de eksisterende nationalparker og sikre flere naturarealer i nationalparkerne. DN vil i den forbindelse fremhæve, at et af hovedformålet med nationalparkerne fra start har været at skabe og sikre større sammenhængende naturområder, bevare og styrke biodiversiteten samt sikre mere fri dynamik i naturen, hvilket tydeligt fremgår af formålet i Lov om Nationalparker.
- DN løfter primært arbejdet igennem repræsentation i nationalparkbestyrelserne og nationalparkrådene.

Baggrund

Danmark har i dag fem nationalparker. Nationalparkerne drives som selvstændige fonde inden for den statslige forvaltning, og består af en bestyrelse, et lokalt nationalparkråd og et sekretariat. Bestyrelsen udpeges af miljøministeren, og har til opgave at udarbejde en plan

med mål for nationalparkens drift og udvikling. Udviklingen af nationalparker er baseret på frivillige aftaler med blandt andet lodsejere, og der er ikke særskilt naturbeskyttelse i nationalparkloven. Der gælder altså de samme regler for naturbeskyttelse indenfor og udenfor nationalparkerne.

Formand for Biodiversitetsrådet Signe Normand blev i december 2023 interviewet til Vildspor, hvor hun sagde, at vi har brug for flere og større nationalparker, hvis vi skal løse biodiversitetskrisen, ikke flere nationalparker.

Det fremgår af regeringsgrundlaget, at der kan *"arbejdes på, at der kan udpeges op til tre yderligere nationalparker, f.eks. Åmosen på Vestsjælland m.fl., for at skabe store sammenhængende naturområder, hvor naturen får prioritet"*.

NST har i november 2023 igangsat en screening af placering af op til tre nye nationalparker som forberedelse til mulige forundersøgelser. I første omgang skal Naturstyrelsen danne et overblik over potentielle områder, der vil egne sig til at blive nationalparker blandt andet ud fra de kriterier, der fremgår af nationalparkloven (natur, landskab, geologi, kulturhistorie, forskning og formidling samt fremme af udvikling til gavn for lokalsamfund herunder erhvervslivet).

Herefter er der lagt op til, at regeringen skal se på, om der kan være grundlag for at igangsætte en proces med at udpege op til tre nationalparker. Beslutning om etablering af en ny nationalpark skal besluttes af forligskredsen bag nationalparkloven (M, V, K, LA, DF, S, RV og SF) og fastlægges ved en bekendtgørelse (se PM fra Miljøministeriet i link 1 nedenfor).

DN's vurdering

Nye nationalparker

DN har indtil nu været positive omkring nye nationalparkerne. I DN's tidligere naturpolitik fra 2009 indgår det som en del af visionen, at DN arbejder for flere områder, hvor naturen har førsteret, herunder bl.a. nationalparker. I politikken fremgår også et konkret ønske om 14 nationalparker. På DN's hjemmeside står f.eks.: *"Vi skal ikke nøjes med fem nationalparker. Hvis vi skal opfylde visionen om en sammenhængende natur, er der behov for mange flere nationalparker"* og der linkes til en folder fra 2006, hvor DN peger på 14 mulige nationalparker (se fuld tekst fra DN's hjemmeside i link 2).

DN har ligeledes i et notat fra juli 2021, der er udarbejdet i forbindelse med evaluering af nationalparkloven og er delt med de daværende miljøordførere, bl.a. skrevet, at det bør *"overvejes om ikke der kan oprettes flere nationalparker, det kan for eksempel være Nationalpark Skjern Å, som allerede ligger klar"*.

I 2022 fik DN en ny naturpolitik. Det overordnede mål for naturen på land er, at DN arbejder for, at 30 % af landarealet skal være beskyttet natur i 2030, heraf 10 % strengt beskyttet. I politikken indgår konkrete mål om f.eks. 20 nationalparker på i alt 100.000 ha. Naturpolitikken indeholder ingen konkrete mål om flere nationalparker. Nationalparker er alene nævnt kort i en faktaboks, hvor de eksisterende nationalparker beskrives.

Da lovgivningen om nationalparker ikke medfører en retlig beskyttelse af naturen i nationalparkerne kan nationalparkerne ikke i sig selv bidrage til 30/10-målet. Dog kan visse arealer indenfor nationalparkerne - der er beskyttet igennem anden lovgivning - bidrage til målet, f.eks. nationalparker.

I lyset af regeringsgrundlaget og det igangsatte arbejde i Naturstyrelsen vurderes det nødvendigt at beslutte DN's tilgang til etablering af nye nationalparkerne på baggrund af den nye naturpolitik.

Det foreslås, at DN ændrer linje, så DN ikke ønsker etablering af flere nationalparker. Selvom natur og biodiversitet er en central del af nationalparkerens formål, er naturen i nationalparkerne ikke bedre beskyttet i nationalparkerne end udenfor nationalparkerne.

Dog foreslås det samtidig, at DN indgår konstruktivt i arbejdet med flere nationalparker, såfremt det politisk besluttes at gå videre med dette.

Det vurderes ikke realistisk at arbejde for en ændring af nationalparklovgivning, der kan sikre at nationalparkerne kan bidrage til 30/10-målet. Dels fremgår det af bemærkningerne til nationalparkloven, at udviklingen af nationalparkerne er baseret på et hovedprincip om frivillighed, samt at gennemførelse af restriktioner kun sker undtagelsesvis og mod fuld kompensation. Og dels er lovgivningen besluttet i en bred forligskreds (M, V, K, LA, DF, S, RV og SF), som ikke vurderes at ville ønske lovgivningen ændret.

Eksisterende nationalparker

Der lægges ikke op til at ændre linje ift. de eksisterende nationalparker. Her arbejder DN fortsat for at fremme tiltag, der kan styrke biodiversiteten. DN har aktive, der repræsenterer foreningen i de eksisterende nationalparkeres bestyrelser og rådgivende udvalg, ligesom DN har et nationalparknetværk af aktive, der mødes til årlige træf og drøfter arbejdet i nationalparkerne.

Videre proces

Linjen vil indgå som en del af DN's generelle naturpolitiske arbejde. DN kan i relevante sammenhænge melde ud, at det ikke er DN's ønsker, at der etableres flere nationalparker, f.eks. til møder med Miljøminister Magnus Heunicke, miljøordfører og miljøministeriet.

Økonomiske konsekvenser

DN har ikke et samlet overblik over de økonomiske konsekvenser ved at etablere flere nationalparker. Pt. er der på finansloven afsat 9 mio. kr. om året til drift af hver af de eksisterende nationalparker. Til sammenligning er de årlige driftsomkostningerne for en gennemsnitlig naturnationalpark estimeret til ca. 4 mio. kr. om året inkl. tilsyn med dyr, vedligeholdelse af hegn osv.

Uanset at de økonomiske konsekvenser i en finanslovssammenhæng muligvis er begrænsede, kræver en proces for etablering af flere nationalparker stadigvæk tid og ressourcer både for miljøministeren, i Miljøministeriets departement og i Naturstyrelsen. Det vil alt andet lige begrænse mulighederne for parallelt at iværksætte andre indsatser.

Kommunikation

Forslag til kommunikationslinje i den nuværende situation, hvor flere nationalparker ikke er besluttet:

- Med den nuværende nationalparkkonstellation har DN ikke et ønske om etablering af flere nationalparker. Selvom natur og biodiversitet er en central del af nationalparkerens formål, er naturen i nationalparkerne ikke bedre beskyttet i nationalparkerne end udenfor nationalparkerne.

- DN mener, at regeringen burde lægge tid og energi i naturindsatser, der gør en større forskel for biodiversiteten, herunder at komme videre med de planlagte naturnationalparker, udlægge mere urørt skov, indføre en naturlov mv.
- Hvis Regeringen vælger at gå videre med nationalparkerne, bør der være langt mere fokus på naturen og der bør iværksættes initiativer der sikrer, at der i nationalparkerne genoprettes store sammenhængende naturområder, hvor der er plads til naturlige processer.
- Hvis vi skal løse biodiversitetskrisen, har vi brug for helhjertet at afsætte store sammenhængende arealer til naturen, hvor vi genskaber naturlige processer som græsning og hydrologi. Dette bør nationalparkerne i højere grad bidrage til, ligesom det fremgår af nationalparklovens formål.

Forventet modtagelse

De andre grønne aktører og stemmer i naturdebatten forventes generelt at forholde sig kritisk til etablering af flere nationalparker. Nationalparkerne er længe blevet kritiseret for ikke at medføre øget beskyttelse af naturen indenfor nationalparkerne samt ikke at leve op til IUCN's kriterier for nationalparker. Verdens Skove havde i januar et indlæg i Altinget, hvor de kritiserede Regeringen for at prioritere flere nationalparker frem for at komme videre med naturnationalparkerne (se link 3).

Nationalparkerne forventes omvendt at hilse flere nationalparker velkommen. Nationalpark Thys formand, Torben Juul-Olsen svarede også igen på kritikken fra Verdens Skove i Altinget (se link 4).

Friluftsrådet forventes ligeledes at være positive omkring flere nationalparker, der kan give flere og bedre mulighed for friluftsliv.

L&F forventes generelt også at være positive, så længe nationalparkerne baseres på frivillighed.

Links

Link 1: PM fra Naturstyrelsen d. 13. november 2023: [Naturstyrelsen screener for egnede områder til nationalparker](#)

Link 2: DN's hjemmeside om nationalparker: <https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/fri-natur/nationalparker/>

Link 3: Verdens Skove i Altinget 2. jan 2024: <https://www.altinget.dk/miljoe/artikel/verdens-skove-regeringen-spilder-tid-og-penge-paa-ineffektive-naturtiltag>

Link 4: Svar til Verdens Skove fra Torben Juul-Olsen i Altinget 9. jan 2024: <https://www.altinget.dk/miljoe/artikel/nationalpark-thy-til-verdens-skove-der-er-ingen-forkerte-nationalparker>